

Instytut Pamięci Narodowej - Katowice

<https://katowice.ipn.gov.pl/pl3/aktualnosci/38137,Nowosci-wydawnicze-Oddzialu-IPN-w-Katowicach.html>
19.04.2024, 04:07

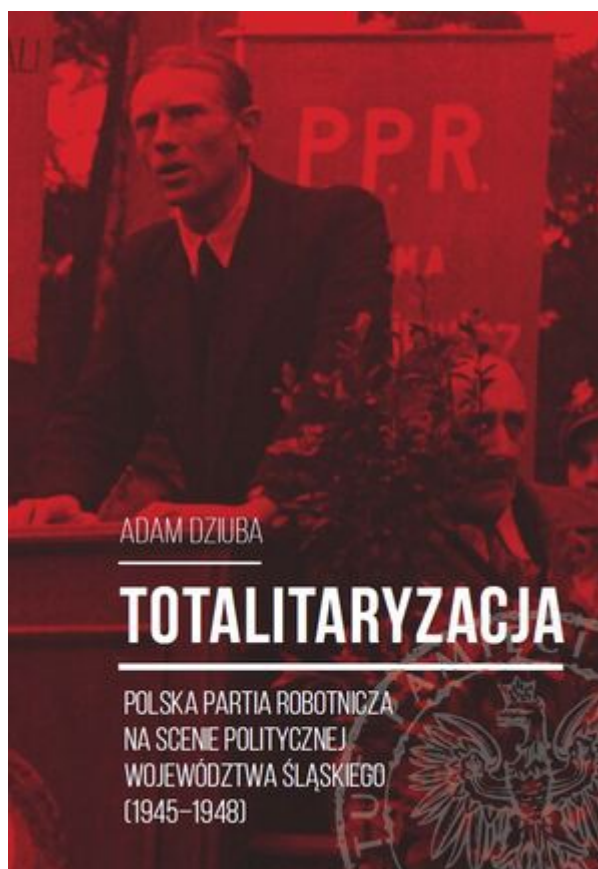
Nowości wydawnicze Oddziału IPN w Katowicach

Polecamy najnowsze publikacje Oddziału IPN w Katowicach: dr. Adama Dziuby pt. „Totalitaryzacja. Polska Partia Robotnicza na scenie politycznej województwa śląskiego (1945-1948)” oraz dr. Andrzeja Sznajdera „Budownictwo kościołów w diecezji częstochowskiej w latach 1945-1989”.

Adam Dziuba, Totalitaryzacja. Polska Partia Robotnicza na scenie politycznej województwa śląskiego [1945-1948], Katowice 2016.

Prezentowana monografia opisuje dzieje, struktury i formy politycznej aktywności Polskiej Partii Robotniczej w województwie śląskim w latach 1945-1948. Partia ta, mimo marginalnego początkowo wpływu na społeczeństwo Górnego Śląska i Zagłębia Dąbrowskiego, w ciągu kilku lat zmieniła się w organizację masową, dominującą na scenie politycznej województwa, kontrolującą miejscowy przemysł oraz zachowania ludności. Pozycję tę osiągnęła wykorzystując uwarunkowania systemowe: poparcie sowieckie, dominację PPR w systemie politycznym, kontrolę nad aparatem bezpieczeństwa oraz administracją państwową i przemysłową.

W pierwszym rozdziale pracy omówiono rozwój organizacyjny PPR na w województwie śląskim, uwzględniając również funkcjonowanie komunistów w czasach przedwojennych i w okresie okupacji. Przedstawiono następnie organizację Komitetu Wojewódzkiego PPR oraz tworzenie lokalnych organizacji pepeerowskich i kolejne akcje naboru do śląsko-zagłębiowskiej organizacji partyjnej,

Totalitaryzacja. Polska Partia Robotnicza na scenie politycznej województwa śląskiego (1945-1948).

dzięki czemu jej struktury już w 1947 r. przekroczyły 100 tys. członków i stały się najliczniejsze w kraju.

W rozdziale drugim zaprezentowano zadania najwyższych organów KW PPR w Katowicach (wojewódzka konferencja partyjna, plenum, egzekutywa, sekretarze i sekretariat) oraz scharakteryzowano elitę wojewódzkiej organizacji PPR. Omówiono również kompetencje i działalność wydziałów KW PPR, komitetów niższego szczebla i komórek partyjnych.

Rozdział trzeci został poświęcony nierównoprawnym relacjom PPR z innymi partiami działającymi na scenie politycznej województwa śląskiego. Pepeerowskie kierownictwo skutecznie wykorzystywało w rozgrywkach ze stronnictwami satelickimi jak i ugrupowaniami opozycyjnymi swą nadrzędną pozycję. „Sojuszników” podporządkowało przez działających w ich szeregach własnych działaczy (tzw. „wtyczki”), generując w ich szeregach konflikty i podziały, wykorzystując działania aparatu bezpieczeństwa, wreszcie interweniując w swej warszawskiej centrali, gdy dotychczasowe metody zawodziły – co miało miejsce zwłaszcza w przypadku Polskiej Partii Socjalistycznej, która kilkakrotnie znalazła się na granicy zerwania wymuszonej odgórnie współpracy ze swym silniejszym aliantem. Opozycja traktowana była brutalnie – odseparowano ją od udziału w sprawowaniu władzy, niszczone za pomocą metod prawnych i pozaprawnych, a na koniec zmarginalizowano i podporządkowano.

Czwarty rozdział poświęcono polityce śląsko-zagłębiowskiej PPR wobec organizacji społecznych i zawodowych. Wszystkie zrzeszenia w większym lub mniejszym stopniu zmuszone były uznać zwierzchnictwo partii rządzącej, lecz niektóre były wprost jej emanacjami, natomiast inne, wywodzące się ze stowarzyszeń o przedwojennej genezie,

Budownictwo kościołów w diecezji częstochowskiej w latach 1945-1989.

miały większy margines samodzielności. Jednak nawet takie, które od polityki się separowały (jak Polski Czerwony Krzyż) zostały ostatecznie podporządkowane przez komunistów.

Ostatni rozdział omawia przebieg kampanii politycznych organizowanych przez PPR i służących ugruntowaniu, a następnie powiększeniu zakresu władzy tej partii, poczynając od akcji związanych z referendum z 30 czerwca 1946 r. i wyborami sejmowymi z 19 stycznia 1947 r. poprzez „bitwę o handel” i organizację współzawodnictwa pracy, kończąc zaś na propagowaniu ideologii komunistycznej, kolektywizacji rolnictwa i ostatecznym opanowaniu administracji przemysłowej i państwowej.

[Więcej informacji o publikacji](#)

Andrzej Sznajder, *Budownictwo kościołów w diecezji częstochowskiej w latach 1945-1989*, Katowice 2016.

Jest to kompletna monografia dotycząca całej diecezji i całego okresu totalitaryzmu komunistycznego. Monografia została oparta o rzetelną i pełną kwerendę źródłową kilku archiwów państwowych o kościelnych. [...] Andrzej Sznajder stanął w pełni na wysokości zadania. Wykazał się bardzo dużą znajomością problemu, umiejętnością stawiania pytań, szukania na nich odpowiedzi i logicznego wnioskowania. Dał się poznać jako wnikliwy badacz przeszłości. Sądy zawarte na stronach rozprawy są wyważone, wolne od ulegania fascynacjom, co ułatwia autorowi zachowanie obiektywizmu.

Z recenzji ks. prof. dr. hab. Stanisława Nabywańca

Opracowanie znacząco powiększa stan naszej wiedzy w odniesieniu do historii diecezji częstochowskiej i w sposób modelowy otwiera perspektywę badań regionalnych nad tą problematyką w kolejnych diecezjach. W ten sposób powoduje istotny postęp w badaniach nad historią Kościoła w Polsce XX wieku.

Z recenzji dr. hab. Ryszard Gryza, prof. UJK w Kielcach

[Więcej informacji o publikacji](#)